

samostojno obliko, ampak mu ga bralci iztrgamo iz kakega dela. Pišemo ga zato v narekovajih.

Zdaj se nam zopet nudi prilika za zanimivo tekmo, ko velimo dijakom po spominu napisati vse citate, ki jih znajo iz kakega pesnika. Nekateri jim bodo hitro v mislih, tako n. pr. Prešernovi (Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da, koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak. — Največ sveta otrokom sliši Slave, tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti vol'jo vero in postave. — Manj strašna noč je v črne zemlje krili, ko so pod svetlim soncem sužni dnovi!), Gregorčičevi (Gorje mu, ki v nesreči biva sam, a srečen ni, kdor srečo uživa sam! — Daritev bodi ti življenje celo! — Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!), Župančičevi (Temu je strup, kar drugemu je lek. — O, da mi je priti do svoje podobe! — Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali, kovali svoja srca, kovali svoj značaj.)

Velimo dijakom tudi izpisovati citate iz del, ki jih prebirajo kot domače čtivo. S tem jih prisilimo, da berejo z večjim premislekom in počasi jih tako navadimo iskanja miselnih lepot in globin v umetninah. Take izpiske v šoli preglejmo, primerjajmo in raztolmačimo! Čimprej svetujemo dijakom, da si omislijo zvežček, v katerega si stalno izpisujejo pogovore, reke, gesla in citate, ki nanje nalete ob kakršnemkoli čtivu. Bodo jim za estetsko in moralno vzgojo, dostikrat pa bodo imeli od njih koristi tudi v praktičnem življenju, ob sestavljanju kake naloge, pisma, predavanja ali govora.

Sedaj pa, da ne bi nazadnje vi meni postregli s tistim ljudskim pogovorom, ki pravi: Dolg govor — malo prida —, rajši končam.

Ocene in poročila

POUČNA RAZSTAVA

Razstavo sodobnih učbenikov in učil, francoskih in angleških, smo si mogli ogledati tudi v Ljubljani sredi novembra minulega leta. Organiziral jo je inšpektorat za tuje jezike pri Svetu za prosveto in kulturo LRS. Naslov razstave je bil preskromen, ker je v resnici nudila mnogo več kakor učbenike in učila za tuje jezike. Z nje so marsikatero plodno spodbudo lahko odnesli tudi predavatelji drugih predmetov: zgodovine, zemljepisa, matematike in prirodopisa. Pokazala nam je na splošno, kako se drugod zavedajo važnosti pomagal za sodoben in nazoren pouk in koliko na tem področju žrtvujejo, delajo in imajo.

Tudi predavatelju slovenščine, ki se je nekoliko dalje pomudil zlasti pri francoskih knjigah in učilih, je razstava posredno marsikaj tehtnega povedala. Vzgoji jezikovnega čuta Francozi od nekdaj posvečajo izredno skrb, pri vsem tem pa pri njih skorajda ni več sledu o kakšnem suhoparnem predalčkarskem gramatiziranju. Že najmlajši v predšolski in osnovnošolski dobi si bogate besedni zaklad s prikupnimi in razgibanimi slikanicami, ki otroke

urijo tudi v logičnem mišljenju in smiselnem pripovedovanju. Za srednje šole imajo namesto abstraktno sistematičnih slovníc življenjsko zanimive jezikovne vadnice za študij pravorečja, pravopisa, oblikoslovja, zlasti pa pravilne in pristno francoske stavčne skladnje, ki jo ilustrirajo obilni primeri iz mojstrov njihovega leposlovja. Med jezikovnimi pomagali so važne tudi praktične stilistike, ki francoskega izobražena neposredno navajajo k jasnemu in lepemu, jedrnatemu in slikovitemu izražanju v govoru in spisju.

Za slovenskega slavista pedagoga je zanimiva tudi ureditev njihovih beril. Pred vsakim leposlovnim tekstom so najnujnejši podatki o avtorju, pred odlomki iz proze pa tudi zgoščena vsebina celotnega dela. Tekstu sledi stvarna razlaga manj znanih besed in nejasnih mest, nato vprašanja o značaju nastopajočih oseb in idejnem jedru umetnine, pa tudi o njenem slogu in zgradbi, torej dobrodošli metodični napotki za profesorja, končno pa še naloge iz berila ali ob njem za dijake. Nekaj podobnega smo po francoskem zgledu Slovenci že imeli v predvojnih Čitankah in prvih povojnih Berilih, je pa vprašanje, koliko tovrstna navodila pod tekstom pri pouku ne odvrčajo pozornosti dijakov od profesorjeve razlage. Očitneje koristna so takšna navodila, kakor je pokazalo mohorjansko Cvetje, pri šolskih izdajah klasikov, ki za dijake predstavljajo obvezno domače branje.

Tako pri Angležih kot pri Francozih je skrb za načrtno izdajanje domačih klasikov za potrebe šol in široke javnosti posebno vidna. V ta namen objavljajo leposlovne mojstrovine v najbolj značilnih, med seboj povezanih odlomkih in opremljene s poljudnimi uvodi ter potrebnim komentarjem. Naše Klasje je obetalo najboljše, toda založnica ni kazala potrebnega razumevanja; zdaj je menda to njeno nalogo prevzela Mladinska knjiga.

Našo pozornost so na razstavi pritegnile in nam vzbudile skomine tudi vsebinsko bogate in tehnično brezhibne mape slik, črno-belih in barvnih fotografij — ponazoril za pouk umetnostne in kulturne zgodovine, dalje istemu namenu služeči diafilm s projektorjem in pa gramofonske plošče za jezikovni pouk.

Pri Francozih preseneča že samo število založb, ki se ukvarjajo z izdajanjem poljudnoznanstvenih del ter šolskih priročnikov in z izdelovanjem učil (Belin, Colin, Garnier, Hachette, Hatier, Larousse, Nathan itd.), da ne omenjam Pedagoškega muzeja v Parizu, ki je znanstveno središče njihovega pedagoškega tiska.

Upajmo, da tudi Slovenci v tem pogledu ne bomo ostali le pri začetkih in poskusih (Državna založba, Mladinska knjiga, Tovarna učil, Zavod za poučni film) in da bomo tudi predavatelji slovensčine v bližnji bodočnosti vendarle imeli pri roki: moderno jezikovno vadnico in slovstvena berila za višjo gimnazijo, popolno šolsko izdajo naših klasikov, bogat in okusen literarnozgodovinski album in atlas, gramofonske plošče za študij narečij in umetniške recitacije ter filme za pouk literarne in splošnokulturne zgodovine, pa tudi po sodobnih načelih in na osnovi tehtnih skušenj napisano metodiko pouka slovenskega jezika in književnosti. Nedsledno in jalovo početje bi bilo, če bi venomer teoretizirali o sodobni šoli, v praksi pa ostajali pri starokopitnih sredstvih in oblikah poučevanja.

J. M.